

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 12 - 1972
(Tijdvak van 1-12-1972 t/m 31-12-1972)

I N H O U D

Nr. 1.125.577

	Blz.
De CPN op zoek naar het evenwicht tussen autonomie en internationalisme	1
De eenheidspolitiek van de CPN	4
Interne partijactiviteiten en organisatie	7
De ontwikkelingen bij de pro-Chinese communistische organisaties	11
Het pro-Russische dissidente communisme in Nederland	14
Trotskisme in Nederland	17
Chili's communisten en het volksfront	25

De CPN op zoek naar het evenwicht tussen autonomie en internationalisme

De zorg van de CPN-leiding tot handhaving van de eigen identiteit, hetgeen in haar ogen betekent het vrijwaren van haar politieke opvattingen van alle beïnvloeding van buitenaf, heeft de CPN ook in 1972 parten gespeeld bij het bepalen van haar verbondenheid met de internationale communistische beweging. Duidelijk blijkt dit uit het verslag van het partijbestuur voor het Congres en in de resolutie, waarin de partij zich op haar in mei 1972 gehouden 24e congres uitspreekt "voor samenwerking met alle communistische partijen zonder onderscheid voor concrete acties" en "voor een principiële internationale discussie over de problemen van het marxisme-leninisme in de hedendaagse tijd op voet van gelijkheid". Tezelfdertijd echter wordt de partij verplicht "de grootste waakzaamheid te betrachten ter bescherming van de eenheid en de politiek van de partij tegen vijandige inmenging". Van de initiatieven, die de CPN-leiding ten behoeve van een nieuwe grondslag voor internationale samenwerking en eenheid van actie wilde nemen en waarvoor partijvoorzitter HOEKSTRA onder andere naar Parijs ging (maart 1972) om de Spaanse CP te consulteren, is tot dusverre echter nog niets terecht gekomen.

De angst voor beïnvloeding geldt als vanouds in eerste instantie de CPSU, die er volgens de CPN-leiding voortdurend naar streeft de CPN weer onder haar hoede te brengen. In deze geest interpreteerde de CPN-leiding dan ook de aanval op oud-CPN-voorzitter De GROOT in het historisch Sowjet-tijdschrift "Woprosy Istorii KPSS" (januari 1972), die ervaren werd als "een publieke aanval op de internationale opvattingen van de CPN en een kwaadwillige vervalste voorstelling daarvan". Aan de vooravond van het 24e CPN-congres werd in de "Prawda" (d.d. 12 mei 1972) opnieuw op kritische wijze aandacht besteed aan de houding van de CPN ten opzichte van andere communistische partijen.

De opmerkelijke publicaties uit de Sowjet-Unie, waaraan in de pers ruime aandacht werd geschonken en die een vrij grote verspreiding kregen doordat ze overgenomen werden in het blad "Communistische Notities" en in het "Informatie-bulletin" van de Sowjet-Ambassade, hebben onder de CPN-leden nauwelijks beroering gewekt. Wel hebben ze de partijleiding gebracht tot een herbezinning op de politiek van voorzichtige toenadering tot de internationale communistische beweging (met name tot de

CPSU), waarmee in 1969 een begin werd gemaakt. Zij heeft zich daarbij op het standpunt gesteld, dat een nuchtere zakelijke discussie tussen CPN en CPSU gewenst is. Doch hoewel in het "Prawda"-artikel de mogelijkheid voor een CPN-initiatief werd opengelaten, heeft de CPN-leiding geen stappen in die richting meer ondernomen. Wel heeft zij duidelijk gemaakt dat zij zich met hand en tand zal verzetten tegen elke poging van Sowjet-zijde om de partij te beïnvloeden. In juni verscheen het blad "Notities" (dat in 1972 overigens slechts éénmaal verschenen is, hoewel het als periodiek bedoeld was), waarin het optreden van enkele pro-Russisch dissidente communisten in Nederland aan de kaak werd gesteld. Ten aanzien van de Vereniging "Nederland-USSR" werd een offensieve tactiek uitgestippeld; het royement van de heer Tj. JA was daarvan een onderdeel. Voorts heeft de CPN-leiding laten zien dat zij door de CPSU-aanvallen niet geïntimideerd geraakt is; aan de opvatting neergelegd in de Congresresolutie, dat het niet in het belang is van het internationale communisme wanneer revisionistische verschijnselen worden verzwegen, heeft zij ook praktische consequenties verbonden. Zo werd de "Verklaring van het Dagelijks Bestuur naar aanleiding van een publicatie in Moskou" aan andere communistische partijen toegezonden. Ook de veroordeling van de behandeling van joodse Sowjet-burgers, de veroordeling van de in Praag gevoerde politieke processen en de negatieve kritiek op de Duitse Communistische Partij kunnen onder deze noemer worden gerangschikt. En tenslotte hebben leidinggevende CPN-functie-narissen in december bij verschillende gelegenheden uiting gegeven aan hun misnoegen over de wijze waarop de verkiezingsresultaten van de CPN in "Prawda" werden afgedaan.

Uit vrees om door haar kritische houding buiten de internationale communistische beweging terecht te komen, is de CPN-leiding er op bedacht geweest haar verknochtheid aan het proletarisch internationalisme te betuigen. Het conflict met de CPSU werd daartoe in het verslag van het partijbestuur relativerend omschreven als "tenslotte voorbijgaande geschillen met personen of besturen van de CPSU", die niets afdoen aan de verbondenheid met het Sowjet-volk en de Sowjet-staat als "het voor-naamste socialistische land" en "de strategische bondgenoot van het Nederlandse volk en van de CPN". Daadwerkelijk heeft de CPN haar internationale verbondenheid proberen te demonstreren inzake Vietnam en de EEG. Vele acties en demonstraties, die in Nederland aan de Vietnamese

zaak werden gewijd, kwamen tot stand op initiatief van of met medewerking van de CPN en haar mantelorganisaties. Voor wat de CPN betreft zit er met name aan de acties rond Vietnam echter ook een sterk binnenlands politiek aspect omdat deze beschouwd worden als een belangrijke factor in de strijd voor "eenheid van links". Partijbestuurslid A. de LE was als waarnemer betrokken bij de internationale Vietnam-conferentie, die op 26 juli 1972 in Parijs plaatsvond. Eerder in het jaar had de partijleiding al bezoek gehad van twee Vietnamezen, die in verband met een manifestatie van het Comité "Jongeren voor Vietnam" in Nederland waren.

Betreffende EEG-aangelegenheden heeft de CPN-leiding zich al sinds de Conferentie van Londen (in januari 1971) voorstander getoond van een nauwere samenwerking tussen de Westeuropese communistische partijen. Toen zij dan ook door de CP-Frankrijk benaderd werd inzake medewerking aan een eventuele conferentie, was zij daartoe gaarne bereid en deed zij zelfs voorstellen die het welslagen van zulk een conferentie zouden kunnen bevorderen. De bijeenkomst, die begin oktober 1972 in Essen (Duitse Bondsrepubliek) door een aantal partijen uit EEG-landen werd gehouden, is door de CPN-leiding echter als een teleurstelling ervaren. Op het ogenblik ziet zij meer heil in bilaterale contacten met afzonderlijke communistische partijen om haar (afwijkende) opvattingen met betrekking tot de EEG ingang te doen vinden. Met name met de CP-Frankrijk stelt de CPN-leiding contacten op prijs omdat zij grote bewondering heeft voor de samenwerking, die tussen communisten en socialisten in Frankrijk tot stand gekomen is.

*
*
*

De eenheidspolitiek van de CPN

Een tweetal factoren heeft in het afgelopen jaar het karakter van de eenheidspolitiek van de CPN in belangrijke mate bepaald: de aanbeveling van het verbondsbestuur van het NVV aan de aangesloten bonden tot versoepeling van het toelatingsbeleid (in november 1971) en de samenwerking, die in Frankrijk tussen communisten en socialisten tot stand kwam.

De versoepeling van het toelatingsbeleid door het NVV - als gevolg waarvan CPN-leden niet meer qualitate qua van het lidmaatschap worden uitgesloten - heeft de CPN-leiding gebracht tot een herwaardering van de rol, die een (met communisten versterkt) NVV bij de strijd voor een socialistische samenleving zou kunnen spelen. In de resolutie van het 24e partijcongres is het lidmaatschap van het NVV voor communisten verplicht gesteld. Zij zullen er in het NVV aan moeten bijdragen, dat er van het verbond ("voornaamste buitenparlementaire kracht en arbeidersorganisatie") een versnellende invloed zal uitgaan op de verandering, die zich volgens CPN-opvatting in de maatschappij bezig is te voltrekken.

In sterkere mate dan gebruikelijk heeft de CPN-leiding zich in de periode rondom de Tweede Kamerverkiezingen betrokken getoond bij het wel en wee van politieke ontwikkelingen bij andere partijen. Enerzijds zal dat zijn oorzaak vinden in het feit dat het dagelijks bestuur door de instelling van een uitgebreid secretariaat meer gelegenheid heeft gekregen zich met actuele politieke ontwikkelingen bezig te houden; anderzijds zal ook de ontwikkeling in Frankrijk, waar de communisten er in slaagden om met de socialisten tot een gemeenschappelijk regeeringsprogram te komen, er niet vreemd aan zijn. Voor de CPN-leiding betekende dit laatste namelijk een belangrijke stimulans omdat zij de situatie in Frankrijk en in Nederland in sommige opzichten vergelijkbaar achtte.

Geïnspireerd door de Franse samenwerking publiceerde "De Waarheid" op 1 september het verkiezingsmanifest "Voor een beter bestaan". Daarin werd gepleit voor de samenstelling van een regering, die zou steunen op de samenwerking van socialisten (PvdA) en communisten. Omdat de partijleiding in een formeel verzoek om een gesprek met de leiding van de PvdA op grond van vroeger opgedane ervaringen weinig heil zag, werd - met name in "De Waarheid" in een artikelenserie van oud-

voorzitter De GROOT - een soort eenzijdige polemiek gevoerd om de PvdA tot een gesprek te bewegen. Het belangrijkste beletsel voor samenwerking lag volgens de CPN-leiding in een ongemotiveerd "anti-communisme" van de leiding van de PvdA, die in dit opzicht geen gelijke tred gehouden zou hebben met de meerderheid van de PvdA-leden. Het verloop van het begin oktober gehouden PvdA-congres beschouwde de CPN-leiding als een bevestiging van haar opvatting.

In het begin van de verkiezingscampagne was de CPN-leiding van mening, dat er een reële mogelijkheid was dat de CPN mede verantwoordelijkheid voor een "progressief" regeringsprogramma zou dragen. De verkiezingscampagne was dan ook vrij meegaand jegens de samenwerkende partijen PvdA, D'66 en PPR en een aantal controversiële punten uit het CPN-verkiezingsprogramma werden wat voorzichtiger geformuleerd. Langzamerhand raakte de partijleiding ervan overtuigd, dat de polemische artikelen in "De Waarheid" en uitspraken in verkiezingsredevoeringen niet op korte termijn tot het beoogde resultaat zouden leiden. Zij heeft daarom de oude lijn weer opgevat volgens welke de CPN bereid is in het parlement al die voorstellen te steunen die het perspectief van het socialisme dichterbij kunnen brengen.

Op grond van de winst van één zetel, die bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer werd behaald, en daarmee samenhangend het feit dat de CPN-fractie nu meer leden telt dan de fracties van D'66 en DS'70 (waarop de CPN bij alle voorkomende gelegenheden de nadruk legt), heeft de CPN-leiding zich een wat zelfbewustere houding aangemeten. Uit een ontwerpresolutie van het dagelijks bestuur van de CPN over de partijdoelstellingen voor de naaste toekomst, die in "De Waarheid" van 9 december 1972 werd gepubliceerd en in de partijbestuurszitting van 16 en 17 december werd bekrachtigd, blijkt dat zij dat bewustzijn van eigen kracht met name in het parlement tot uitdrukking wil brengen. Voorbeelden daarvan zijn de interpellatie-aanvraag inzake Vietnam en de door de CPN-fractie ondernomen poging om een plaats in het presidium van de Tweede Kamer te bezetten. Van een eventuele vertegenwoordiging in de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten had de CPN-fractie - volgens uitlatingen van fractievoorzitter BAKKER - geen punt gemaakt, omdat voor de CPN interessante aangelegenheden in het bijzijn van een communist wel niet aan de orde zouden komen.

Overigens is het aantal zetels in de Tweede Kamer voor de CPN nog altijd niet het belangrijkste motief voor haar eis tot grotere invloed

op het regeringsprogram. Maatgevend voor de invloed van een politieke partij is - volgens de redenering van de CPN - niet het aantal stemmen dat een politieke partij bij verkiezingen heeft behaald; onder "kapitalistische" omstandigheden geldt als criterium de mate waarin een partij zich tot toek maakt van de volkswil. Nog duidelijker dan bij verkiezingen komt deze volkswil tot uitdrukking in acties. Het ontstaan van dergelijke acties wil de CPN gaarne stimuleren. De bovenbedoelde resolutie van het partijbestuur en de verschillende verklaringen van het dagelijks bestuur, die erop zijn gevolgd, waren dan ook vooral bedoeld om een aantal thema's - zoals de kwestie Vietnam en de toenemende duurte - als aangrijpingspunten voor acties naar voren te brengen.

Interne partijactiviteiten en organisatie

Naast verschillende buitenparlementaire acties waaraan de CPN medeleiding heeft gegeven is er ook binnen de partij sprake geweest van verhoogde activiteit. Dat had enerzijds betrekking op de jaarlijks terugkerende activiteiten, zoals de financiële campagnes en de wervingsacties voor partij en krant en anderzijds op de andere activiteiten, zoals het twee-jaarlijkse partijcongres met de daaraan voorafgaande en de daaropvolgende districts- en afdelingsbijeenkomsten, het in ere herstelde "Waarheid-festival" en de tussentijdse gemeenteraads- en Tweede Kamerverkiezingen. Ook werden nog enige activiteiten georganiseerd ter viering van de dag van de arbeid en ter herdenking van de oktober-revolutie.

Het eind mei gehouden 24e CPN-congres dat voornamelijk in het teken stond van de toetreding van partijleden tot het NVV, maar waar ook veel aandacht geschonken werd aan de organisatorische en ideologische groei van de partij, heeft tevens een wijziging in de organisatie van de partijleiding te zien gegeven. Het congres besloot tot herinstelling van het partijsecretariaat, dat, in tegenstelling met de vroegere secretariaten, inderdaad fungeert als een soort administratief/organisatorisch zenuwcentrum van de partij. De dagelijkse leiding van de partij - waarvan de leden van het secretariaat overigens ook deel uitmaken - heeft daardoor meer mogelijkheden gekregen zich bezig te houden met het geven van politieke leiding, hetgeen naar buiten toe onder meer tot uiting is gekomen in een relatief groot aantal openlijke verklaringen van de dagelijkse leiding over onderwerpen van enig politiek belang. De herinstelling van het secretariaat heeft tevens een verdergaande centralisatie van de organisatie teweeg gebracht. Zo is de verantwoordelijkheid voor de initiëring van wervingsacties voor partij en krant volledig komen te liggen bij het secretariaat, evenals de organisatie van de ideologische scholing.

Ten aanzien van de vooruitgang van de ideologische vorming (een door de partijleiding georganiseerde scholingscampagne) kan worden gezegd dat zij hoegenaamd nog niet heeft plaatsgevonden. Dat was ook, gezien het grote aantal externe en interne zaken waarvoor de aandacht en de inzet werd gevraagd, niet goed mogelijk. De betrekkelijk grote ledenwinst gedurende de werf-campagne in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen zal evenwel bij de partij de noodzaak de ideologische vorming snel aan te pakken benadrukken. In die zin zou ook gesproken zijn tijdens

een recent gehouden partijbestuurszitting, waarbij tevens zou zijn besloten het beroepskader extra scholing te geven, zodat een verdere verhoging van het politieke niveau zal kunnen plaatsvinden. De partijleiding hoopt daarmee het gebrek aan voldoende geschoold kader op te heffen. Dat zou een van de oorzaken zijn geweest van de stagnatie in de kwantitatieve groei van de partij en van de vervlakking van de partijpropaganda.

Ten aanzien van de kwantitatieve groei van de partij kan gezegd worden dat ook in 1972 de sinds lange tijd aanwezige tendens van vermindering van het ledental zich aanvankelijk voortzette. Gedurende de verkiezingscampagnes, die geheel gericht waren op de leden- en lezerswerving, werd echter een groot aantal (volgens publicaties in "De Waarheid" ongeveer 800) nieuwe leden ingeschreven. Deze ontwikkeling had tot resultaat dat de partij voor het eerst sinds lange tijd het jaar kon afsluiten met een netto-winst aan leden. Het totale ledenbestand bedraagt daardoor thans weer ca. 10.000 leden. Hoewel deze winst op zich aanleiding voor de partijleiding was tot enige tevredenheid, was er toch ook sprake van enige bezorgdheid met betrekking tot de sociale samenstelling van de nieuw geworven groep leden. Het aantal arbeiders daarvan was gering en een groot deel van hen behoorde tot de studerenden. (Opgemerkt zij dat de jongerenorganisatie van de CPN, het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond bij de werving van nieuwe leden zich o.a. ook richt op de leeftijdscategorie waartoe de studerenden behoren en dat zij in ongeveer dezelfde periode een ledenwinst boekte van ca 500 leden.)

In enkele CPN-afdelingen werd enige terughoudendheid betracht bij het aannemen van studenten als lid van de organisatie. Zij werden daar weliswaar als lid ingeschreven, maar ontvingen - nog - geen partij- (contributie-)boekje, zodat zij hun rechten als lid niet volledig konden uitoefenen. Bovendien kunnen zij daardoor, zo dat noodzakelijk mocht blijken te zijn, zonder veel omhaal uit het ledenbestand geschrapt worden. Overigens moeten de afdelingen, voordat zij de studenten als lid toelaten daarvoor de toestemming hebben van de landelijke leiding, die in de studentenwereld nagaat of zich onder hen "partij-vijandige elementen" bevinden.

In de periode tot aan het op 30 september j.l. gehouden "Waarheid-festival", het dit jaar sinds 1968 weer in ere herstelde kermisachtige lezersfeest met een politiek tintje, werd een, zij het geringe

abonnee-winst geboekt. Daarmee werd ook de dalende tendens van het lezersbestand, die reeds enkele jaren bestond, doorbroken. Het "Waarheidsfestival", waarvan reeds eind 1971 bekend was geworden dat het in september 1972, als startpunt voor de wervingsactie in oktober gehouden zou worden, kreeg door de vervroegde kamerverkiezingen een extra politiek karakter. Het festival werd nu tevens aanzet voor de verkiezingscampagne van de CPN. Gedurende de campagne bedroeg de lezerwinst ruim 1400 (een relatief groot aantal als bedacht wordt dat het aantal abonnees geschat wordt op niet meer dan ca. 15.000), waarvan ruim 500 lezers een abonnement voor de gehele week namen en ongeveer 900 lezers de krant alleen in het weekend bezorgd krijgen.

Deze abonnee-winst is voor de krant van levensbelang, gezien het feit dat het advertentie-aanbod erg laag is. Het partijbestuur liet ook in het afgelopen jaar weten dat de financiële positie van het dagblad uiterst precair was en dat het uitsluitend nog zou kunnen voortbestaan door geweldige financiële offers van haar lezers. Als tijdelijke bezuinigingsmaatregel werd besloten de omvang van het dagblad terug te brengen van 6 pagina's tot 4 pagina's. Dit besluit werd echter alleen tijdens de normale midweekse edities uitgevoerd. Het voortbestaan van het dagblad, dat door de partijleiding beschouwd wordt als het scherpste wapen van de arbeidersklasse in de klassenstrijd, heeft als vanouds voor wat betreft de financiële uitgaven van de partij een zeer hoge prioriteit.

Kritiek is er geweest op de redactie van het dagblad; deze zou het nieuws, voorzover dat al in de krant kon worden opgenomen, te veel op informatieve manier gebracht hebben. Door de kritikasters werd geëist dat het nieuws meer commentariërend werd gebracht. Bovendien moest meer ruimte benut worden voor politieke beschouwingen, dat kon, meenden, gemakkelijk omdat de nieuwswaarde van het dagblad toch al niet te groot was en degenen die uitgebreider geïnformeerd wilden zijn meestal naast "De Waarheid" nog een andere krant lezen.

De verkiezingsuitslag werd door de partijleiding als een groot succes beoordeeld, omdat de forse stemmenwinst geschraagd werd door een flinke ledenwinst.

In zijn algemeenheid was er ook tevredenheid over de organisatie van de verkiezingscampagne, tijdens welke, volgens het partijbestuur, niet alleen aangetoond zou zijn dat de partij meer en meer als nationale politieke partij geaccepteerd wordt, maar ook dat de belangstelling

voor de partij sterk is toegenomen. Zo zou door meer dan 700 scholen contact met de CPN zijn opgenomen teneinde informatiemateriaal te krijgen over de partij of om een afgevaardigde van de partij als lid van een discussie-forum.

CPN - financiën

In verband met de hoge exploitatiekosten van het partijorgaan "De Waarheid" heeft de CPN financiële actie 1972/1973 (looptijd van eind augustus 1972 tot 1 september 1973) op f 500.000,- gesteld. Dit is f 100.000,- meer dan over het jaar 1971/1972. Via de donatiecampagne moet f 250.000,- worden binnen gehaald; de overige f 250.000,- zal de partij via de Kerst- en Paasveloppen-campagne en afdrachten van het vacatiegeld moeten toevloeien.

Zoals de zaken nu staan is de eerste f 250.000,- via de donatie-intekenactie zo goed als verzekerd. Dit bedrag is later als minimum gesteld in verband met de financiering van de activiteiten van de partij voor de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen van 29 november j.l., die men op f 110.000,- stelde.

De CPN week van haar gewoonte af dit bedrag via de bekende verkiezingsveloppen veilig te stellen; zij wilde haar leden en aanhangers in korte tijd niet met twee enveloppen-acties confronteren.

Na de zojuist afgesloten Kerstveloppen-campagne, die de partij ongeveer f 115.000,- opleverde, zal in het nieuwe jaar de donatie-intekenactie dan ook weer met kracht ter hand genomen moeten worden, wil de partij haar toch altijd precaire financiële positie het hoofd kunnen blijven bieden.

De ontwikkelingen bij de pro-Chinese communistische organisaties

De organisatorische verdeeldheid, die zich reeds lange tijd binnen de pro-Chinese communistische beweging in Nederland manifesteert, heeft in het afgelopen jaar nauwelijks enige wijziging ondergaan. Doordat enkele groepen duidelijk aan belangrijkheid als sociaal/economische c.q. politieke factor inboetten en één groep een sterke groei meemaakte, lijkt in de verhoudingen toch een duidelijke kentering te komen.

De positie van de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland - marxistisch-leninistisch (KENml) is in de afgelopen periode aanmerkelijk verslechterd. Niettegenstaande het feit dat de KENml in het afgelopen jaar een rol speelde in de grote metaalstaking (voornamelijk door haar technische apparatuur ter beschikking te stellen van de informatievoorziening) en samen met enkele andere organisaties in de tweede helft van het jaar een Vietnam-campagne op marxistisch-leninistische basis organiseerde (die voorlopig werd afgesloten met een demonstratie op 11 november in Rotterdam, waaraan slechts enkele honderden mensen deelnamen) verminderde haar betekenis als sociaal-economische machtsfactor, doordat vrijwel haar gehele arbeidersaanhang verloren ging. Door de twee interne conflicten - het ene speelde zich in maart j.l. af in Rotterdam en het andere ontvouwde zich recent in Amsterdam - is de KENml geworden tot een kleine, zich min of meer elitair opstellende groep studenten, die door gebrek aan contacten in de arbeiderswereld een weinig florissant toekomstperspectief heeft.

De afgescheiden leden hebben nauwelijks een serieuze poging gedaan zich in een andere of nieuwe organisatie te hergroeperen en zijn voor het overgrote deel te beschouwen als politiek daklozen.

Organisatorische eenheid is wel tot stand gekomen tussen de Rode Jeugd - marxistisch-leninistisch (RJml), een van de Rode Jeugd afgescheiden groep die het terroristische geweld verwerpt) en de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BNML). Binnen de nieuwe organisatie schijnen de zaken echter allesbehalve soepel te verlopen. De leden van de oude BNML ergeren zich sterk aan de starre dogmatische houding die door de RJml-leden tijdens de discussies wordt aangenomen. Zij zouden thans de vrees hebben dat de RJml-ers er van het begin af aan op uit zijn geweest de BNML over te nemen. Het onderling heersende wantrouwen is uiteraard niet bevorderlijk voor de verdere uitbouw van

de organisatie, die dan ook in het afgelopen jaar niet heeft plaatsgevonden.

Relatief grote groei heeft de Kommunistische Partij Nederland - Marxistisch-Leninistisch, die zich eind 1971 van de KEN afsplitste, in het afgelopen jaar doorgemaakt. De organisatie, die haar ledental in een jaar tijd zag verdubbelen tot ca 250 leden verdeeld over 19 afdelingen, noemt zich sinds haar congres, dat in oktober werd gehouden, "Socialistische Partij" (SP). Voor die naamsverandering werden door de partijleiding drie redenen aangevoerd:

1. de oude naam was aanleiding tot verwarring (met de CPN†) en leidde in de eerste plaats tot discussies over het Sino-Sowjetgeschil, terwijl de partij het socialisme in Nederland nastreeft;
2. de oude naam was, door de nawerking van de anti-communistische propaganda uit de koude oorlog-periode een hindernis voor sommige mensen kennis te nemen van de ideeën van de partij, hoewel ze er in de praktijk blijk van gaven zelf soortgelijke ideeën te hebben;
3. de oude naam gaf de partij het imago van een sectarisch clubje en was gezien de snelle groei van de partij-invloed onder de massa in de buurten en bedrijven niet meer passend voor de organisatie.

De Socialistische Partij eist van haar leden - o.a. voor de colportage - een zeer grote inzet. Zij voert haar acties voornamelijk via de door haar gevormde massa-organisaties, waarvan de Bond van Huurders en Woningzoekenden (BHW) - die ca 15.000 leden zou tellen - de meest succesvolle is. Als noviteit organiseerde de BHW een kraakactie in een aantal nieuwe huizen in Nijmegen, die, door het opgeleverde succes, mogelijk gevolgd zal worden door soortgelijke acties in andere steden. Voorts realiseerde de BHW een handtekeningenactie tegen de voortsnellende inflatie; de verzamelde handtekeningen - ca 100.000 - zullen t.z.t. aan de nieuwe regering worden aangeboden. Het optreden van de leden in de acties tegen huurverhoging en voor wijkverbetering, waarbij onder meer teruggevallen kon worden op juridisch geschoolde sympathisanten, heeft tot gevolg gehad dat de positie van de BHW in de buurten waar zij werkt tamelijk sterk is.

Min of meer spectaculair verliep ook de Vietnam-actie van de SP, die namens haar georganiseerd werd door het "comité van mens tot mens". De actie bestond uit het zenden van ansichtkaarten met afbeeldingen van slachtoffers van de Amerikaanse bombardementen naar wille-

keurige burgers in de Verenigde Staten. Bij de verkoop van de kaarten werd daartoe adressenmateriaal - uit een telefoongids - meegeleverd. De actie startte medio oktober en sindsdien zouden reeds 250.000 kaarten verzonden zijn.

De beide overige mantelorganisaties - de MLS* en Arbeidersmacht - zijn niet tot belangrijke acties gekomen.

De positie van de Marxistisch-Leninistische Partij van Nederland is nagenoeg onveranderd gebleven. De aanhang van deze organisatie, is voorzover bekend niet noemenswaardig groter geworden. De goede relaties die de partij heeft opgebouwd met de belangrijke marxistisch-leninistische groeperingen en partijen in het buitenland, die in hoge mate de belangrijkheid van deze organisatie bepalen, schijnen in het afgelopen jaar zelfs nog versterkt te zijn.

*) MLS = Marxistisch-Leninistische Studentenbond

Het pro-Russische dissidente communisme in Nederland

Hoewel de Vereniging "Nederland-USSR" door de samenstelling van haar leiding nog altijd tot een der belangrijkste organisaties van pro-Russische communisten gerekend kan worden, streeft de leiding van de vereniging in steeds sterkere mate naar een uitsluitend cultureel karakter in die zin, dat de vereniging geen openlijke rol dient te spelen in de Nederlandse politiek. Anders dan bijvoorbeeld de Vereniging voor Culturele Uitwisseling (VCU) neemt zij geen standpunt in met betrekking tot vraagstukken als de erkenning van de DDE of Vietnam. Dat doet echter niets af aan het feit, dat de vereniging op de bres staat voor de verworvenheden van de socialistische samenleving zoals die in de Oosteuropese staten bestaat.

Het bestaan van een officieel staatsverdrag tussen Nederland en de Sowjet-Unie inzake culturele uitwisseling heeft de culturele activiteiten van de Vereniging "Nederland-USSR" allerminst negatief beïnvloed. In het kader van overeenkomst met de Unie van Sowjetverenigingen voor Vriendschap en Culturele Betrekkingen met het Buitenland, die telkenjare in een zogenaamd jaarplan nader wordt uitgewerkt, heeft er ook dit jaar een scala van activiteiten plaats gehad, variërend van lokale propaganda-bijeenkomsten tot massale manifestaties als de jubileumbijeenkomst op 4 november in de RAI en de omvangrijke Siberië-tentoonstelling, die in december in Rotterdam plaats vond. De meeste van deze activiteiten vinden plaats in nauw overleg met functionarissen van de Sowjet-Ambassade, die middels de vereniging over een goede introductie beschikt tot allerlei personen en groepingen, die voor contacten met hun equivalenten in de Sowjet-Unie in aanmerking komen. Dat in de Sowjet-Unie waardering bestaat voor haar werk heeft de vereniging bij herhaling kunnen ondervinden. Zo was een "zware" delegatie uit de Sowjet-Unie aanwezig bij de ondertekening van het jaarplan in januari 1972; aan een verzoek van de vereniging om door de Sowjet-minister van Buitenlandse Zaken, A. GROMYKO, te worden ontvangen toen deze in juli een bezoek bracht werd voldaan. Het 25-jarig jubileum werd opgeluisterd door een gelukwens van president PODGORIC en door de aanwezigheid van onder andere mevr. Nina POZDANINA, presidente van de bovengenoemde Unie. Mevr. POZDANINA ging zelfs zover de vereniging ten voorbeeld te stellen tijdens een internationaal congres van vriendschapsverenigingen,

dat in november in Erfurt (DDR) werd gehouden.

Hoewel de vereniging zich voornamelijk manifesteert op cultureel terrein, speelt zij toch ook - zij het grotendeels passief - mee in het conflict tussen CPN en CPSU. De CPN beschouwt de vereniging als de vooruitgeschoven post van de CPSU in Nederland, die de CPN-leden van de partijleiding tracht te vervreemden. Gezien de vroegere politieke carrière van een aantal leidinggevende functionarissen is een dergelijke gedachtengang zeker niet onverklaarbaar; uit de publicaties van de vereniging kan een dergelijke opvatting echter nauwelijks worden afgeleid. De CPN-leiding heeft zich ten opzichte van de vereniging een houding aangemeten, die enerzijds onverzoenlijk is jegens de leiders van de vereniging (het roeyement van de heer Tj. JA) en anderzijds tolerant is tegenover de gewone leden, waarvan de CPN-leiding zich best kan voorstellen dat zij zich tot sommige onderdelen van de verenigingsactiviteiten (bijvoorbeeld de herdenking van de oktoberrevolutie, die door de CPN tot voor kort werd verwaarloosd) aangetrokken voelen. In dit stramien past ook het feit, dat het maandblad van de vereniging, "NU", met ingang van 1-1-1973 niet meer wordt gedrukt door CPN-drukkerij Heiermann - al werden daarvoor door Heiermann uitsluitend commerciële redenen aangevoerd.

Van CPSU-zijde heeft men zich met betrekking tot de rol van de vereniging in het conflict met de CPN tot dusverre beperkt tot vrij vage toespelingen op de moeilijke omstandigheden, waaronder de vereniging moet werken. De inderhaast georganiseerde bijeenkomst die tijdens het CPN-congres op de Sowjet-Ambassade met leden van het hoofdbestuur van de vereniging werd belegd en de ontvangst van enkele hoofdbestuursleden door minister GROMYKO, lijken - gezien de geringe publiciteit die eraan werd gegeven - vooral te moeten worden beschouwd als een poging van Sowjet-zijde om duidelijk te maken dat een eventuele toenadering tussen CPN en CPSU geen afbreuk zal doen aan haar loyaliteit ten opzichte van de vereniging "Nederland-USSR".

Voor rechtstreekse beïnvloeding van CPN-leden en een kritische begeleiding van de CPN-politiek maakt de CPSU liever gebruik van dissidente communisten, die geen openlijk vooraanstaande functie vervullen in de vereniging "Nederland-USSR". Het belangrijkste instrument in dit opzicht is ongetwijfeld het blad "Communistische Notities", dat wordt uitgegeven door de vroegere CPN-bestuurder F. BARUCH. Het blad wordt maandelijks aan een vrij groot aantal

CPN-leden toegezonden (merendeels gratis), die daardoor onder meer kennis konden nemen van een aantal tegen de CPN gerichte publicaties in het buitenland waaraan de CPN geen en de overige pers in Nederland weinig aandacht schonk. Daartoe behoorden bijvoorbeeld de rede van DI over de CPN, gepubliceerd in "Woproxy Istorii KPSS", en de brief die de communistische partij van Indonesië (pro Moskou) aan de CPN deed toekomen naar aanleiding van hetgeen in het Verslag van het Partijbestuur over de solidariteit met die partij werd opgemerkt.

Propaganda voor de totstandkoming van een Europees veiligheidssysteem was eveneens een zaak waarvoor dissidente communisten zich hebben ingezet. Dat resulteerde in januari 1972 in de oprichting van het Nederlands Jongerencomité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NJEVS), dat binnenkort zal fuseren met een nog in het oprichtingsstadium verkerend "ouderencomité". Het NJEVS heeft - mede als gevolg van interne tegenstellingen - slechts in beperkte kring belangstelling voor haar opvattingen inzake Europese Veiligheid en Samenwerking kunnen wekken. Wel heeft het er toe bijgedragen dat Nederland op internationale bijeenkomsten was vertegenwoordigd. Een drietal leden van het NJEVS bracht in juni 1972 een bezoek aan de Sowjet-Unie. De vereniging "Nederland-USSR" had hen daartoe voorgedragen (na een desbetreffend verzoek van de Sowjet-jeugdorganisatie Komsomol) op grond van hun verdiensten in het kader van de campagne voor Europese Veiligheid en Samenwerking.

Trotskisme in Nederland

Een "Nederlandse Sectie van de IVE Internationale" bestaat sinds 1944, toen het reeds in 1942 opgerichte "Comité van Revolutionaire Marxisten" zich als zodanig proclameerde.

In het kader van de "intredepolitiek", afgekondigd op het derde wereldcongres van de IVE Internationale (1951) en in Nederland weer afgezwakt rond 1958, hebben de Nederlandse Trotskisten sinds 1952 getracht in bestaande partijen, organisaties en vakbewegingen middels celvorming hun ideeën uit te dragen.

Met name de PvdA en het NVV waren daarvan oorspronkelijk het doelwit, zij het zonder blijvend succes.

Het arbeidsterrein werd vervolgens verlegd naar de PSP en de SJ (Socialistische Jeugd) alsmede naar de studentenbeweging. De invloed van de trotskisten op de studenten werd bemoeilijkt door de ineenstorting van de landelijk georganiseerde studentenoppositie. In 1969 werden de trotskisten wegens activiteiten in eigen fractieverband uit de SJ gezet, terwijl de trotskistische pressiegroep in de PSP hetzelfde lot onderging in januari 1972.

De door het SJ-bestuur geroyeerde jongeren vormden daarna de Revolutionair Communistische Jongerenorganisatie "Révolte", die tijdens de conferentie van de Nederlandse sectie van de IVE Internationale op 1 en 2 juli 1972 aansluiting verkreeg bij de IVE Internationale.

De pressiegroep binnen de PSP nam, na haar royement, een aantal niet-trotskistische jongeren in haar gelederen op en proclameerde zich tot "Proletarisch Links".

De Nederlandse Sectie (het voormalige Comité van Revolutionaire Marxisten) die zich in 1965 aansloot bij de "tendens PABLO" *), keerde, na intussen enige naamsveranderingen te hebben ondergaan, in april 1972 terug tot de "tendens Verenigd Secretariaat", en noemt zich nu "Revolutionair Communistische Bond".

*) Deze tendens, genoemd naar een voormalige 1e secretaris van de IVE Internationale, Michael RAPTIS, alias PABLO, scheidde zich in 1965 van de hoofdrichting (aangeduid als "Verenigd Secretariaat") af om zich sterker op de Derde Wereldproblematiek te richten.

Ofschoon er dus sprake is van drie trotskistische groeperingen in Nederland (waarvan Proletarisch Links in elk geval gezien dient te worden als een organisatie, waarbinnen trotskisten de toon aangeven), kan er toch wel gesproken worden van één trotskistische beweging in Nederland, omdat zowel de trotskisten van RCJ-Révolte als van Proletarisch Links tevens lid zijn van de "Revolutionair Communistische Bond".

Vanuit de RCB worden directieven gegeven aan RCJ-Révolte en Proletarisch Links.

In het oktobernummer van de "Internationale" wordt aangestipt wat de taken zouden kunnen zijn voor Révolte en Proletarisch Links.

RCJ-Révolte, een jongerenorganisatie op basis van een revolutionair-marxistisch program, kan zich het beste richten op de jongerenbeweging, "en dan nog in het bijzonder op het meest vooruitgeschreden deel daarvan, de studentenbeweging".

"Daarnaast kan een belangrijke bijdrage tot de voorbereiding van een toekomstige revolutionaire arbeiderspartij worden geleverd door Proletarisch Links, dat een aantal links-socialistische stromingen omvat. De sectie beschouwt het als een der taken van de trotskistische beweging, P.L. verder tot ontwikkeling te brengen, met name in die zin dat P.L. steeds meer een vruchtbare verbinding tot stand brengt tussen de politieke praktijk en de socialistische theorie".

Proletarisch Links

Proletarisch Links *) bestaat nu bijna een jaar, doch is feitelijk nog steeds "in wording". Wel hebben de leidende figuren ingezien dat, wil Proletarisch Links aan het haar gestelde doel voldoen, zij allereerst een hechte organisatie dient te worden met een duidelijk omschreven program.

Organisatie

In eerste instantie werd, na het roeyement van P.L. door het PSP-bestuur, een Centrale Leiding gevormd, waarin 15 personen zitting kregen. Uit deze "Centrale Leiding" werd tijdens een ver-

*) Over de ontwikkelingen in de Nederlandse Sectie en Révolte is eerder geschreven in de Maandoverzichten nos. 4 en 5, 1972. Deze beschouwing handelt derhalve verder uitsluitend over Proletarisch Links.

gadering op 24 juni 1972 een Dagelijks Bestuur gekozen, dat bestond en bestaat uit vijf personen, die ieder afzonderlijk aan het hoofd staan van een secretariaat:

Rein van de HO	- politiek secretaris
Wim de WO	- organisatiesecretaris
Jacques BA	- scholingssecretaris
Paul VE	- perssecretaris
Tincke de JO	- secretaris actie en propaganda.

Proletarisch Links is sterk geconcentreerd in Amsterdam, doch beschikt in een groot aantal plaatsen (o.a. Almelo, Deventer, Leeuwarden, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht, Gorkum en Middelburg) over contactadressen. Een viertal personen is aangewezen voor het regionaal contact: Arend KN voor de provincie Utrecht, Arnold RO voor Overijssel, Drente, Groningen en Friesland, Henk van MIJ voor Brabant, Limburg, Nijmegen en Schaesberg en Wim van de LE voor Zuid-Holland.

Taakverdeling

Reeds in een vroeg stadium gaf de Centrale Leiding aan het Secretariaat voor actie en propaganda opdracht een structuurnota op te stellen waarin uiteen gezet zou worden wat de taak moest zijn van respectievelijk de leden, de afdelingen en de Centrale Leiding. Deze structuurnota verscheen onlangs, zelfs nog vóór de publicatie van het concept-program. Aanvaarding van de structuurnota zou echter, ondanks het gemis van een program, naar de mening van de auteur (T. de JO) duidelijkheid scheppen binnen Proletarisch Links.

Uitgaande van het doel van P.L., nl. "een bijdrage te leveren aan een socialistische strategie", komt T. de JO tot de volgende taakverdeling.

Leden

De leden van P.L. moeten hun bijdrage leveren aan de "politisering van acties, politisering aan de basis". En zoals bij iedere zichzelf respecterende jongerenorganisatie wordt daaraan, ook bij P.L. de eis gekoppeld dat de leden zich niet beperken tot deze "politisering" maar ook daadwerkelijk voor P.L. werkzaam zijn. "Je kunt

vaak pas inzicht krijgen in de tegenstellingen in de maatschappij aan de hand van concrete voorbeelden uit de praktijk". Bovendien wordt benadrukt dat het alleen zin heeft die actie (groep) te politiseren welke "toewerkt naar het einde van het kapitalisme Actie om de actie, om mensen bezig te houden is waanzin". Dat P.L. niet afkerig is van samenwerking met andere groeperingen, blijkt uit de zinsnede dat P.L.-leden moeten trachten "acties op de verschillende doelterreinen met elkaar te verbinden tot een brede anti-kapitalistische beweging".

Degene die politiseert dient echter eerst zelf politiek geschoold te zijn, en te beschikken over politiek bewustzijn, noodzakelijk om het verband te kunnen leggen tussen de verschillende acties en de maatschappelijke verhoudingen, of - juister - de maatschappelijke tegenstellingen.

Afdelingen

Daar waar de leden nog niet politiek bewust zijn, begint de taak (volgens T. de JO) van de afdelingen, een taak die echter niet begint en eindigt bij scholing, doch tevens de propaganda behelst, de verkoop van het blad "Proletarisch Links", en het leggen van informele contacten met andere (plaatselijke) actiegroepen.

Daarnaast dient, volgens de structuurnota, elke afdeling te onderzoeken welke actieterreinen voor Proletarisch Links relevant zijn. Het actiesecretariaat is via een soort enquête onder de PL-leden wat dit betreft tot de conclusie gekomen, dat vooral acties binnen de vakbonden, de BWA, de studenten-organisaties, de groep werkende jongeren, buurt-, milieu-, anti-imperialisme-comité's etc., voor P.L. resultaat kunnen opleveren. (Tot nu toe is evenwel nog weinig gebleken van P.L.-activiteiten in de genoemde groepen).

Centrale leiding

Wanneer de structuurnota zal worden uitgevoerd, zal de Centrale Leiding in de toekomst initiatieven nemen tot landelijke acties, de samenwerking met andere landelijke organisaties bevorderen, de doorstroming van ideeën en actieresultaten binnen de P.L.-gele-

dingen stimuleren en richtlijnen uitvaardigen met betrekking tot de structuur en het program van Proletarisch Links. Voor de verwezenlijking van dit alles stelt de auteur van de structuurnota wel als eis dat er een constante en intensieve gedachtenwisseling zal plaatsvinden tussen de Centrale Leiding en het Dagelijks Bestuur enerzijds en tussen de verschillende secretariaten van het Dagelijks Bestuur anderzijds.

Wil P.L. goed kunnen functioneren, dan zijn, zoals de structuurnota stelt, noodzakelijk:

- a) een effectieve scholing;
- b) een hechte organisatie;
- c) een praktijk die zowel een propaganda vormt vóór P.L. als de standpunten van P.L. verduidelijkt.

Program

Tijdens de conferentie van Proletarisch Links op 10 en 11 juni 1972 in Amsterdam werd na enige discussie besloten tot de instelling van een programcommissie, onder supervisie van de Centrale Leiding en bestaande uit: Maurice FE, Fred TE, Bert van der KW, Fritjof TI, Theo WI, Paul VE en Rein van der HO.

De opdracht aan de program-commissie luidde, een ontwerp-politiek program op te stellen, dat voorgelegd zou moeten worden aan de in het najaar van 1972 te houden conferentie van P.L. en zou kunnen dienen als inbreng van P.L. in de discussie met andere revolutionaire groeperingen.

De commissie heeft het concept voor zulk een program onlangs ingediend. Daarin heet het:

"De verscherping van de tegenstrijdigheden van het huidige kapitalisme op economisch, politiek en ander niveau, internationaal en nationaal, het falen van de traditionele arbeidersbeweging in het geven van leiding aan de strijd van de arbeiders, jongeren en studenten en het geleidelijk groeien van het bewustzijn hiervan, zij het voorlopig nog maar op beperkte schaal, hebben geleid tot de vorming van kleine groepen en stromingen, die in de een of andere vorm zich uitspreken voor de vorming van een revolutionaire partij, dan wel menen dat zij de kern van een dergelijke partij zijn."

Dit punt, gelicht uit het ontwerp-program, geeft duidelijk weer, waarom P.L. het als haar voornaamste taak ziet mee te werken aan de totstandkoming van een "revolutionaire partij".

Vorming van zo'n partij, zo stelt de program-commissie vast, is afhankelijk van het inzicht in de grondbeginselen van het marxisme, alsmede van de conclusies die getrokken (kunnen) worden uit de ervaringen, opgedaan in de internationale arbeidersbeweging.

"De voortdurende verbinding van theorie en praktijk is de enige basis om tot een juist inzicht te komen in de werkelijke loop van de ontwikkeling."

De vakbeweging ziet P.L. als de organisatie waarin de massa van de arbeiders zich organiseert ter verdediging van hun klassebelangen tegenover de bourgeoisie. Revolutionairen dienen "zowel aan de versterking en democratisering van de vakbonden als aan de versterking van het klassebewustzijn in die vakbonden mee te werken".

Op het terrein van de algemene propaganda moet P.L. zich ten doel stellen, middels het uitgeven van geschriften, het organiseren van discussies en het geven van scholing alsmede door stelling te nemen t.a.v. de strijd van de arbeidersklasse, "de ideeën te propageren van het wetenschappelijk socialisme", gebaseerd op "de ervaringen van het revolutionair marxisme".

Het werk onder de studenten zal gekenmerkt worden "door het voeren van algemene propaganda voor het socialisme en moet erop gericht zijn een verbinding tot stand te brengen tussen studenten en de strijd van de arbeidersklasse".

"P.L. zal zich bezighouden met buurt- en bedrijfswerk met het doel bij te dragen aan de vorming van een revolutionaire partij."

P.L. wenst tenslotte de vorming van een eenheidsfront; "gericht op afzonderlijke terreinen van de strijd of op een breder actieterrein, mits de uitgangspunten van dit eenheidsfront niet in tegenstelling zijn met de beginselen van P.L."

Ook buiten de Nederlandse grenzen ligt echter een taak voor P.L. "zowel door solidariteitsacties in eigen land als door het ter beschikking stellen van allerhande middelen moet een (Nederlandse) revolutionaire beweging de bevrijdingsstrijd van de onderdrukte volkeren ondersteunen".

De internationale strijd van de arbeidersklasse - meent P.L. -

kan en moet ondersteund worden door solidariteitsacties in eigen land door aansluiting bij internationale acties.

Statuten

- Een belangrijk artikel van de statuten is artikel 19.

"De beslissingen worden bij meerderheid van stemmen genomen. Minderheden moeten de beslissing van de meerderheid aanvaarden. De minderheid heeft het recht zich als tendens te organiseren, mits op basis van een platform, dat in het 'Intern Bulletin' gepubliceerd moet worden. De stukken van de tendensen zelf verspreid worden onder de leden. Het Dagelijks Bestuur is verplicht ze in het 'Intern Bulletin' te publiceren."

Dit artikel over het "tendensrecht" is duidelijk bedoeld om herhaling van moeilijkheden, die indertijd binnen de PSP zijn gerezen en de directe oorzaak zijn geweest van het roeyement van de P.L.-groep in eigen kring te voorkomen. De activiteiten van een eventuele minderheids-tendens, waartoe de leden van P.L. destijds een zekere vrijheid eisten, worden thans aan een strikte contrôle gebonden. Bij voorbaat wenst men uit te sluiten, dat ook binnen Proletarisch Links een presiegroep zal ontstaan die mogelijk de macht binnen P.L. overneemt. Immers niet alle P.L.-leden zijn trotskisten, hoewel tot nu toe de trotskisten wel het sterkste blok binnen Proletarisch Links vormen.

Toekomst voor P.L.?

Ondanks de stappen die tot nu toe ondernomen zijn om van P.L. een sterke organisatie te maken, ondanks een structuurnota en een ontwerp-program, die thans, bijna een jaar na de oprichting van P.L., zijn verschenen, worden er met name binnen de Revolutionair Communistische Bond, vraagtekens gezet achter de bestaansmogelijkheden van Proletarisch Links. Herman PI is zelfs, aan de hand van een door hem opgestelde analyse, tot de conclusie gekomen dat P.L. in feite een aflopende zaak is, en dat het niet meer de moeite loont er aandacht aan te besteden. Om deze bewering op zijn juiste merites te kunnen beoordelen is een opmerking van belang die dezelfde Herman PI tijdens een vergadering op 24 november j.l. heeft gelanceerd, hierop neerkomend, dat Révolte opgeheven moest worden en dat de leden van deze jongerenorganisatie volledig in Proletarisch Links moesten worden opgenomen.

Joost KI en Fritjof TI hebben zich, wat de toekomstmoge-

lijkheden van P.L. betreft, in positievere zin uitgelaten.

Zo stelde J. KI dat eerst de P.L.-conferentie (waarvoor de datum nog niet vaststaat) afgewacht diende te worden, waarvan hij toch wel gunstige resultaten verwachtte, temeer daar reeds verschillende groeperingen en partijen positief hadden gereageerd op een uitnodiging van P.L. om aan deze conferentie deel te nemen.

Resumerend kan gesteld worden dat P.L., tot nu toe plaatselijk actief door het uitdelen van pamfletten en samenwerking met buurtcomité's, de mogelijkheden heeft, zeker wanneer de structuurnota en het program zullen worden uitgevoerd, uit te groeien tot een jongerenorganisatie die zich op velerlei terreinen actief kan gaan inzetten. Dat deze inzet beantwoord zal worden door de arbeiders, moet, althans voor de nabije toekomst, niet waarschijnlijk worden geacht, afgaande op de resultaten die zoveel andere "socialistische" groeperingen in Nederland (niet) hebben bereikt.

CHILI'S COMMUNISTEN EN HET VOLKSFRONT

Chili, de langgerekte republiek tussen Andes en Stille Oceaan, is de laatste maanden vaak en om verschillende redenen in het internationale nieuws geweest. Eerst waren het de vervoersstakingen en daarna het opnemen van militairen in de regering, die de aandacht trokken. Pers en televisie voeren in het kielzog van het zwervende "koperschip", waarop de Kennecott maatschappij beslag trachtte te leggen. Tenslotte ondernam president ALLENDE zijn wereldreis om de economische obstructie van multinationale maatschappijen tegen zijn legale revolutie aan de kaak te stellen, en persoonlijk bij de Sowjets aan te kloppen voor de steun die het Chileense experiment uit het slop moet halen.

Chili wordt geciteerd door degenen die in het verweer van I.T.T., Anaconda, Kennecott en andere maatschappijen tegen de nationalisatie-politiek van ALLENDE een kapitalistische tegenhanger vinden van de BREZJNEW-doctrine. De kansen op een volksfrontregering in Frankrijk leiden tot het trekken van vergelijkingen met en het putten van speculaties uit de "Chileense ervaring".

Omdat de Chileense Socialistische Partij de president voor het Volksfront heeft geleverd, en Salvador ALLENDE de personificatie is geworden van de Chileense revolutionaire variant, is over de rol van de CP-Chili in de totstandkoming van de Unidad Popular en in de koersbepaling van ALLENDE's beleid relatief weinig geschreven. Mede omdat op 4 maart a.s. in Chili parlamentsverkiezingen worden gehouden, die waarschijnlijk zullen vaststellen of Chili nu pluralisme, dictatuur van het proletariaat, burgeroorlog of een militair bewind te wachten staat, is het dan ook zinvol en actueel om in het kort de ontwikkeling van de CP-Chili en haar betekenis in dit drama te schetsen.

Het ontstaan van de partij

In juni 1912 werd door Luis Emilio RE de Partido Obrero Socialista Chileno opgericht, die nauwe bindingen had met het vakverbond, Federación Obrera Chileno. Aan deze partij waren naar algemeen Latijns-Amerikaans patroon verschillende anarcho-syndicalistische bewegingen voorafgegaan. Omgedoopt tot Partido Comunista de Chile trad de partij in januari 1922 toe tot de Komintern.

Bolsjewisering en dissidentie

RE pleegde in 1924 zelfmoord. Zijn opvolger, Manuel HI, treft men in de geschiedschrijving van de partij niet aan, omdat hij met een groep aanhangers in 1926 als trotskist uit de CP trad, naar aanleiding van de door de Komintern gedecreteerde bolsjewisering.

In 1925 had de partij als een zodanige erkenning verkregen, dat zij deelnam aan de Grondwetgevende Vergadering en zelfs wist te bewerkstelligen dat in de nieuwe constitutie werd vastgelegd dat het privé-eigendom geen bestaansrecht heeft waar het strijd oplevert met het algemeen belang. Dit succes werd geboekt onder HI.

De bolsjewisering legde de partij een isolement op, dat verergerd werd door de communistenjacht van generaal Carlos IB, die van 1927 tot 1931 in Chili aan de macht was. Vrijwel alles wat in de eerste jaren - vooral ook in de vakbeweging - was opgebouwd, ging hierbij verloren.

In de verwarde periode na IB kende het land onder de luchtmacht-overste Marmaduke GR een kortstondige Socialistische Republiek. Deze werd geheel volgens de richtlijnen van de Komintern door de CP-Chili, voor wat zij waard was, fel bestreden. Even krachtig werd dit anti-kapitalistisch fenomeen door de dissidente communisten onder HI gesteund. GR, wiens beweging de stoot gaf tot de ontwikkeling van de Socialistische Partij van Chili, waar de oude trotskistische elementen tenslotte in opgingen, werd binnen enkele maanden verjaagd, maar aan zijn Republiek dankt de huidige volksfrontregering het "Decreet 520", dat de staat het recht geeft bedrijven te vorderen, wanneer deze om welke reden dan ook ernstig tekortschieten in hun produktietaak.

De CP voor het volksfront

In 1934/35 verlost de Komintern de partij uit haar isolement door een volksfrontpolitiek in te luiden. De ingrijpende koerswijziging wordt in Chili bewerkstelligd door de afgevaardigde van de Komintern, de Peruviaanse partijleider, Eudocio RA.

Onder de ongelukkige naam Nationaal Socialistische Beweging van Chili gaan aldus leidzame Communisten en sceptische Radicalen in 1936 met elkaar in zee. De Radicaal, Pedro AG, wordt in 1938

tot president gekozen, maar de Communisten blijven om taktische redenen uit de regering. Wel maken zij van de gelegenheid gebruik om hun socialistische concurrenten te bestrijden.

Br. isme

Het non-agressie verdrag dat de Sowjet-Unie aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog met Nazi-Duitsland sloot, bracht de partij met haar partner en met haar eigen achterban in moeilijkheden. Met groot élan werden na Hitlers inval in de Sowjet-Unie echter de pogingen om met alle "weldenkenden" verzoend te geraken, hernieuwd. De partij ging in haar enthousiasme te ver. De "Democratische Alliantie" die in 1944 met de Liberalen werd aangegaan, werd als een "Br. is-tische afwijking" door Moskou afgekeurd*).

De toenmalige algemeen-secretaris, Carlos CO , zet-te niettemin door, en aanvankelijk scheen hij gelijk te krijgen. In 1946 werd de Radikaal, Gabriel GO , tot president gekozen, nadat hem in de tweede ronde de stemmen van de Liberalen toe-vielen. Drie Communisten vormden samen met drie Radikalen en drie Liberalen de ministerraad. In de vakbeweging breidde de partij haar macht ten koste van de Socialisten uit. In de gemeenteraadsverkie-zingen van 1947 boekte de CP aanzienlijke winsten, maar de regerings-partners gingen achteruit. Deze besloten zich, ook al onder invloed van inmiddels ontstane koude-oorlog verhoudingen, van de gevaarlijke partner te ontdoen. De CP liet zich verleiden tot het ontketenen van grootscheepse stakingsacties, en werd prompt bij de Wet ter Bescher-ming van de Democratie verboden. "Hardliners", die toen hun toevlucht wilden nemen tot terrorisme, werden uit de partij gezet. De partij moest geduld oefenen, maar bleef op het standpunt staan dat de weg naar de macht in Chili via de stembus en frontvorming gaat. Als

*) Naar Earl BR , leider van de CP-USA, die tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog de vorming van een alternatieve "Communist Political Association" voorstelde, die binnen het raam van het be-staande twee-partijen stelsel als opbouw- en organisatiecentrum zou fungeren.

Deze afwijking van het communistisch organisatiepatroon werd in april 1945 door de tweede man van de CP-Frankrijk, Jacques DU , op instigatie van de CPSU veroordeeld. Ook in Nederland heeft het Br. isme, en wel in de vorm van de "Vereniging van Vrienden van de Waarheid" aan het eind van de Tweede Wereldoorlog een korte tijd opgeld gedaan. Initiatiefnemer Paul de GROOT besloot echter na kennisneming van het artikel van DU , waaruit hij terecht con-cludeerde dat het Kremlin slechts prijs stelde op "orthodox geor-ganiseerde" communistische partijen, tot de wederoprichting van de CPN (juli 1945).

misstap werd beschouwd dat zij zich had geëncanailleerd met goed georganiseerde bourgeoispartijen in een coalitie, waarin het marxistische element verre in de minderheid was. Daarbij had zij zich ten onrechte gekeerd tegen andere progressieve krachten. Voortaan zou moeten worden gestreefd naar een links eenheidsfront.

Salvador ALLENDE

De CP-Chili had in dit opzicht wel haar glazen ingegooïd. De Socialistische Partij had geen banden met Moskou, en stelde zich in die jaren zelfs anti-Sowjet op. Zij was bovendien door jarenlange strijd met de Communisten verbitterd. Daarom was het mogelijk dat zij toetrad tot de regering van GOI, waar de CP net uit verjaagd was.

Dat het eenheidsfront tenslotte toch tot stand kwam, is te danken aan Salvador ALLENDE en Raul AM die ervoor zorg droegen dat de Chileense in tegenstelling tot de West-Europese socialisten in de naoorlogse jaren niet verburgerlijkten, maar vanuit een marxistisch uitgangspunt met de communisten bleven concurreren. AM en ALLENDE scheidden zich met een groep jongeren af van de Socialistische Partij (PS) in een Socialistische Volkspartij (PSP). De PS werd volledig gecompromitteerd door het corrupte regiem van GOI, en terwijl AM met de PSP de candidatuur van ex-dictator Carlos IB in 1952 steunde, raapte ALLENDE de scherven van de oude partij weer bijeen. Als kandidaat van de PS was hij kansloos, maar voor de toekomst was de steun die hij van de nog altijd buiten de wet staande Communisten ontving, belangrijk. Reeds in 1953 keerde AM zich van de peronistische IB af, en in 1956 werden de PS-romp en de PSP met ALLENDE als leider onder de oorspronkelijke naam van Partido Socialista herenigd.

Unidad Popular

Nadat AM de regering in 1953 de rug had toegekeerd, kwam het in de vakbeweging tussen socialisten en communisten al tot samenwerking. Het herstel van de eenheid in de Socialistische Partij onder ALLENDE opende in 1956 de weg voor een links eenheidsfront dat voor het eerst gewicht in de schaal kon leggen. IB, de oude communistenjager, was voldoende met de traditionele rechtse partijen gebrouilleerd om in zijn tweede ambtsperiode de CP-Chili met rust te laten.

Aan het eind van zijn termijn hief hij het verbod op de CP op. Aldus kon in 1958 de lange tocht van het linkse eenheidsfront naar de macht beginnen.

Over de aard van het front hebben de partners van meet af aan van mening verschild. Beide partijen hadden slechte ervaringen opgedaan in coalities met niet-marxistische partijen. Onder invloed van CHROESTSJOW's pleidooi voor een "Vreedzame weg naar het Socialisme" had de CP-Chili haar goede voornemens om bourgeois-partijen te mijden, inmiddels echter vergeten. De Socialisten waren het meest gekant tegen samenwerking met niet-marxisten. Zij zagen dan ook de Frente de Acción Popular (FRAP), die ALLENDE in 1958 en 1964 kandidaat stelde, als een arbeidersfront in engere zin. Het waren de Communisten die gedaan kregen dat FRAP werd omgebouwd tot Unidad Popular, waarin Radicalen en de linkse afsplitsing van de Christendemocraten, MAPU, als gelijkwaardige partners werden aanvaard.

Het Volksfront aan de macht

ALLENDE heeft er zijn verkiezing in 1970 aan te danken, en terecht heeft de CP-Chili voor zich de lauweren van de overwinning opgeëist. De 29% die ALLENDE in 1958 van het totaal aantal uitgebrachte stemmen behaalde, noopte zijn tegenstanders ertoe de rangen wat te sluiten, zodat hij in 1964 ondanks zijn 39% tegen de Christendemocraat FR het onder-spit moest delven.

Het is waar dat de mislukking van FR 's poging om met behoud van een gezond investeringsklimaat een nationalistisch en sociaal beleid te voeren, enerzijds leidde tot afsplitsing van de linkse MAPU, en anderzijds de volgende Christendemocratische kandidaat, Radomiro TOI, voor de rechtse Nationalen toch moeilijk aanvaardbaar maakte als alternatief voor ALLENDE.

Het splitsen van de oppositie tegen het linkse front, wat voor een overwinning van ALLENDE een conditio sine qua non was, werd echter in de periode voorafgaand aan de verkiezingen van 1970 pas werkelijk bezegeld door een gevaarlijke manoeuvre van de CP-Chili. Deze flirtte met de Christendemocraat TOI, die zich ertoe liet verleiden bij de communisten steun te zoeken voor zijn candidatuur. Voor de Nationalen was dit de druppel die de emmer deed overlopen. Zij besloten dan ook alles op alles te zetten om hun eigen kandidaat, de oude Jorge ALI, als redder des vaderlands gekozen te krijgen.*)

*) Rapport van de politieke commissie van de CP-Chili in "El Siglo", 8 februari 1972, pag. 4.

Dat het resultaat van de krachtsinspanning der Nationalen een fractie van een procent beneden de maat bleef, moet tenslotte dan toch nog worden toegeschreven aan de marge die de niet-marxistische Radica-len en MAPU aan het stemmentotaal van Unidad Popular bijdroegen.

La Vía Chilena

De "Chileense weg" naar het Socialisme, die ALLENDE geweldloos binnen het raam van de parlementaire democratie wil bewandelen, strookt geheel met de zienswijze die al jaren de tactiek van de CP-Chili heeft bepaald.

Deze zienswijze, die de partij maakte tot een van de felste communistische tegenstanders van de door Fidel CASTRO gepredikte guerrilla, is gebaseerd op de kracht van de democratische traditie in Chili, de voor Latijns-Amerika zo uitzonderlijke politieke neutraliteit van de Chileense militairen, die zich sedert 1936 stipt gehouden hebben aan hun belofte borg te zullen staan voor de handhaving van de grondwettelijke orde, en tenslotte ook aan het parlementair perspectief dat geboden werd door een electoraat dat zich, zo niet revolutionair, dan toch gaandeweg progressiever opstelde.

De links revolutionaire beweging M.I.R., die zowel vóór als nadat ALLENDE aan de macht kwam het component geweld in de Chileense politiek voor zich heeft opgeëist, is voortgekomen uit de linkervleugel van de Socialistische Partij. Haar is het "revolutionaire tempo" van Unidad Popular te laag. Haar activiteiten zijn erop gericht de regering door illegale acties tot een meer radicale koers aan te sporen. De CP-Chili heeft ALLENDE van begin af aan onder druk gezet om de M.I.R. te kortwieken, om tenslotte te komen tot de eis dat er tegen de organisatie hardhandig wordt opgetreden.

De partij is er zich van bewust dat de structurele maatschappelijke veranderingen die "de weg terug" moeten blokkeren, tijd eisen, en dat het front en de partij gedurende die tijd bij de stembus kwetsbaar zullen zijn.

Zij streeft er dan ook naar de risico's zolang de weg terug nog open is, zoveel mogelijk te beperken. Het gewelddadig optreden van de M.I.R. ziet zij als een van deze risico's, omdat het de oppositie tot grotere eenheid brengt, en een zware wissel trekt op de neutraliteit van de militairen.

In het december 1970 nummer van het internationaal communistische tijdschrift, Vraagstukken van Vrede en Socialisme, schreef de algemeen secretaris van de CP-Chili, Luis CO :

"...De prioriteiten en het tempo van de veranderingen, de snelheid waarmee het programma zal kunnen worden uitgevoerd, hangen van een groot aantal factoren af. Discretie is het wachtwoord. Misstappen moeten worden voorkomen. Wij moeten foutloos de krachtverhoudingen meten, nationaal zowel als internationaal, teneinde elke strijd en elke schermutseling met vertrouwen op de overwinning te kunnen ingaan."

Dit vertrouwen is de laatste tijd niet al te groot. Het volgens de CP te snelle nationalisatietempo van ALLENDE's econoom VU heeft bijgedragen tot de economische impasse waarin het land is geraakt. De loonrondes van het eerste uur en de consumptieve bestedingen (ook door de overheid!) hebben na hun aanvankelijke stimulans, geleid tot een hollende inflatie, die de achterban van de regeringspartijen nog meer treft dan de gegoeden.

De gemeenschappelijke vijand heeft de Christendemocraten en nationalen nader tot elkaar gebracht, en in 1976 kan Eduardo FR weer candidaat zijn voor het presidentschap.

ALLENDE zou echter ook eerder "constitutioneel" kunnen worden afgezet, indien de oppositie in de komende parlamentsverkiezingen een tweedêrde zetelmeerderheid in het congres behaalt. Recente tussentijdse verkiezingen in verschillende districten gaven Unidad Popular weinig hoop.

Natuurlijk beschikt de executieve over wettelijke middelen waarmee zij het de oppositie op de weg naar de stembus erg moeilijk kan maken, zonder dat zij daarbij de democratie naar de letter aantast. In het eerder aangehaalde artikel in Vraagstukken van Vrede en Socialisme, maakte Luis CO duidelijk dat de "Regering van het Volk" zou trachten de economische grondslagen van de politieke macht van de bourgeoisie te breken:

"...Er bestaat nog altijd een politieke oppositie. Zo lang deze nog een materiële en ideologische basis heeft, is het gewenst - zoals trouwens ook in ons programma vastgelegd - haar te erkennen, mits zij zich aan de wet houdt. Uitvoering van het programma van Unidad Popular en verdere sociale

ontwikkeling zullen echter de klassetegenstellingen doen verdwijnen en de uitbuitersklasse vernietigen. De regering stelt zich voor de materiële basis van de oligarchie weg te vagen."

Een groot probleem voor het Volksfront is de effectieve wijze waarop de oppositie - en daarvan vooral de Christendemocraten - gebruik maakt van de toegang tot de persmedia, die haar gegarandeerd wordt niet alleen door de grondwet, maar ook door het Statuut van Democratische Waarborgen, dat de Christendemocraten ALLENDE afdwongen voordat zij hem in het parlement als de gekozen president erkenden. De regering heeft tot nu toe tevergeefs geprobeerd de enige privé leverancier van papier in het land, de Compania Manufacturera de Papeles y Cartones, uit te schakelen. De gebruikelijke taktiek om een bedrijf eerst met politieke stakingen in moeilijkheden te brengen, en daarna met gebruikmaking van "Decreet 520" te vorderen, strandde op de solidariteit van de werknemers met dit bedrijf. Daarna werd getracht de aandelen door de Nationale Bank te laten opkopen. Het antwoord hierop was een Nationaal Vrijheidsfonds, waarin alle privé aandeelhouders zich verenigden. De meest recente poging van de regering was het afkondigen van een prijsstop, die de maatschappij naar het bankroet moet leiden.

Binnen de perken die de Chileense militairen tolereren, steunt de CP-Chili maatregelen als deze, maar toch moet er tussen de Chileense Communisten en ALLENDE's Socialisten een principieel verschil worden gezocht in de beweegredenen die de partners brengen tot hun gemeenschappelijk optreden.

Men kan niet aan de indruk ontkomen dat de Socialisten meer aan het regeringsprogramma gehecht zijn dan de Communisten, en minder oog hebben voor de politieke risico's die zij bij de uitvoering ervan lopen. Voor de Socialisten is het aanvallen van de materiële basis van de oligarchie op zichzelf veeleer een direct doel dan voor de CP-Chili die meer geneigd is tegen elkaar af te wegen het nuttig rendement van ondergraving van het politiek pluralisme en het risico van economische ontreddeering, die het Volksfront een nederlaag bij de volgende verkiezingen kan bezorgen. Hoewel ALLENDE als politicus ongaarne afstand zal doen van de macht en zijn sanctie heeft verleend aan de pogingen om de persvrijheid van de oppositie op "legale" wijze te beknotten, is er geen reden om aan te nemen dat hij het pluralisme valselijk beleden heeft. Zal hij er zich immers niet van bewust zijn dat zijn communistische

partners op de lange duur het bestaan van meer dan één voorhoede van het volk niet zullen tolereren?

De ironie is dat de CP-Chili zich door haar pragmatisch macht-zoeken naar buiten het imago heeft bezorgd van de "gematigde" partner in Unidad Popular. Zij was het meest bereid om met niet-marxisten samen te werken. Zij verzette zich steeds tegen het extremisme van de M.I.R. Zij maande tot een langzamer tempo in de nationalisatie-politiek.

De vraag is hoe diep de realiteitszin waarvan dit alles getuigt, is geworteld. De oppositie ziet de CP nog altijd als een wolf in schaapskleren. Voorzover dit de doelstelling betreft waarmee de partij deelneemt aan het spel der democratie, is deze beoordeling onvriendelijk, maar aanwijsbaar juist. Mogelijk ligt het bij de instelling van de partij tegenover illegaliteit en met name tegenover het gebruik van geweld echter anders.

Men zal zich kunnen afvragen wat de partij zal doen wanneer, zoals te verwachten is, de uitslag van de komende verkiezingen, voor het Volksfront desastreus is, en dan vooral als de oppositie van een vergrote macht in het parlement gebruik wil maken om verworvenheden van Unidad Popular aan te tasten.

De Socialistische Partij, of althans het meest militante, naar de M.I.R. tenderende segment daarvan, zou op de barricaden kunnen gaan staan. Van de CP-Chili kan men zich een dergelijke reactie, en niet alleen omdat de Sowjet-Unie hier in dit stadium weinig voor geporteerd zal zijn, moeilijker voorstellen. Het is natuurlijk riskant om vooruit te lopen op omstandigheden die door een groot aantal variabelen nog zullen moeten worden bepaald, maar het meest overeenkomend met haar tradities zou voor de CP-Chili zijn, dat zij indien maar enigszins mogelijk haar eigen positie in het Chileense partijstelsel zou trachten te beschermen, en met geduld een volgende legale kans zou proberen voor te bereiden.

*

* *